

Praatjes PR

336

Het overkomt ons allemaal. Je gaat op bezoek bij een jarige en na enige tijd zit je met een flink aantal bekende en minder bekende personen bij elkaar. Het weer houdt niet over en af en toe komt een druipnatte bezoeker binnen, slachtoffer van een spreekwoordelijke plaatselijke bui. Op zich niet vreemd, want in het najaar stuwt het nog zomerswarme zeewater de wolken op tot buienniveau. 'Geen best weertje voor de bijen', zegt buurman belangstellend. Omdat je het goed en wel beseft draait het gesprek om de bijen. Onze troeteldames in die donkere kasten moesten eens weten. Hetzelfde gebeurt in de buurtwinkel. Je kent elkaar allemaal en er is nog tijd voor een praatje. 'Zeg Ko, ik kan geen pot honing aan je slijten, maar ik heb lekkere nectarines en die 'nectar' is vast wel iets voor je'. Opnieuw een gesprek over de bijen. Sla een willekeurig blad open van een subvereniging en je merkt hoe we van elke gelegenheid gebruik maken om over bijen te vertellen. Een prima zaak natuurlijk. Om bijen en de personen die daarmee om (durven te) gaan, u en ik dus, hangt voor buitenstaanders een fascinerend, mystiek, maar ook wel griezelig sfeertje. Men wil graag iets meer weten, maar eng is het wel. Iedereen die op een braderie, markt of open dag met een observatievorkje heeft gestaan weet daarover mee te praten. Vragen, vragen en nog meer vragen. Je hebt bijna geen tijd om een slok te drinken. We noteren de namen van de echt geïnteresseerden en nodigen ze later in het seizoen uit voor een afdelingsavond. In ons bijenmuseum op Terschelling hing ook dit jaar weer het emmertje (zie BIJEN november 2003: 307). Ruim dertig personen en persoonskaartjes uit alle delen van het land waren zo gegrepen door het wereldje van de bijen dat ze naam en adres in het emmertje achterlieten voor meer informatie. Vanuit Wageningen hebben ze deze inmiddels ontvangen en ook is een vereniging uit hun woonomgeving geïnformeerd. De volgende plaatsnamen kwamen dit jaar in het emmertje tegen: Franeker, Leeuwarden, Gorredijk 2x, Sneek, Heerenveen, Peize, Zuidhorn, Sellingen, Dronten, Gendt (Gld), Zutphen, Doesburg 2x, Arnhem 2x, 's-Heerenberg, Wijchen, Eemnes, Landsmeer, Mijdrecht, Bilthoven, Boskoop, Woerden 2x, Oudewater, Lisse, Oudesluis, Dordrecht, Maasland en Eindhoven.

Onrust op vier hoog

Ook dit jaar weer iets apart met de bijen meegeemaakt. Half juni was er al een jong moertje aan de

leg, en hoe. Een paar weken later waren er zeven raten schitterend belegd en ook in de erboven geplaatste honingkamer waren zes raten broed. Tussen de buien door werd er goed gevlogen op de braam, dopheide, witte klaver en wie weet op wat nog meer. Gelet op al het uitlopende broed en een vage angst voor ruimtegebrek heb ik op de honingkamer een moerrooster gelegd en daarop een broedbak geplaatst met 10 lege raten. Half juli waren de raten in deze bak goed gevuld met nectar en er waren al wat randen met verzegelde honing. Deze imker zag het wel zitten. Omdat de heide snel in bloei kwam heb ik de koningin in de onderste broedkamer gebracht, daarop het moerrooster gelegd en vervolgens een nieuwe honingkamer met vier raten gevuld met honing en zes raampjes voorbouw. Daarop kwam de oorspronkelijke honingkamer met gesloten broed en vier lege raten en tenslotte de broedbak met nectar en randen verzegelde honing. Het was een pracht gezicht. Een flat van vier hoog. Half augustus een paar raten uit de bovenbak gelicht om te zien of de nectar al voldoende tot honing was verwerkt, zodat deze bak afgenomen kon worden. Wie schetst mijn verbazing in een paar cellen bultbroed aan te treffen. In eerste instantie denk je aan een tweede koningin, maar het waren maar een vijftien belegde cellen verspreid over twee raten. Voor alle zekerheid de raten een voor een voor de kast afgeslagen met de gedachte dat een eventueel aanwezig tweede moertje zou worden afgestoken. Het bultbroed uit de raten verwijderd en de verzegelde raten afgenomen. Wat is hier aan de hand geweest? Achteraf denk ik dat de bijen op vier hoog, verwijderd van de koningin op de parterre, zich moerloos hebben gevoeld. Dat 'moerloze' gevoel werd versterkt door een aantal factoren. Ten eerste werd op twee hoog een honingkamer tussen geschoven met gedeeltelijk voorbouw. Gelijktijdig

was er een periode slecht weer met vrij lage temperaturen waardoor er weinig onderling contact is geweest tussen de bijen in de flat met als gevolg ook weinig uitwisseling van het begeerde koninginneferomoon. Het ontbreken van open broed op vier hoog zal ook wel een steentje hebben bijgedragen. In voorkomende gevallen zal ik in de toekomst een raampje open broed bovenin hangen, maar dan wel attent zijn op moerddoppen.

Experimenteren

Dit jaar heb ik in de hoofdvolk mierenzuur gebruikt als middel tegen de varroamijt en in de afleggers poedersuiker waaraan knoflookpoeder was toegevoegd. Ik had namelijk nog een restant staan van vorig jaar. In het blad van de Rotterdamse collega's 'Raat voor imkers' lees ik de bevestiging dat imkers graag experimenteren met het toepassen van bestrijdingsmiddelen en -technieken tegen de varroamijt. Volgens Jan Kroon wordt er nog steeds gebruik gemaakt van Taktic met de werkzame stof Amitraz. Bij de bestrijding van de mijt *Acarapis woodi* is dat spul gebruikt met als gevolg een kortdurend succes, maar wat veel ernstiger is het snel ontstaan van resistentie en een hoge concentratie residu in de was. Niet doen dus.

Bestrijdingsmiddel varroamijt met een luchtje

In het boekwerkje 'Varroa bestrijden' samengesteld door PPO-Bijen dat we allemaal enige tijd geleden hebben ontvangen staat vermeld op welke wijze we de varroamijt onder de duim kunnen houden. Niets meer en niets minder, want op bladzijde 6 worden we met onze neus op het feit gedrukt dat we volgens de huidige kennis de varroamijt kwijt kunnen raken door de ontwikkeling van resistente bijen. Bijen die op natuurlijke wijze, zonder invloed van bestrijdingsmiddelen of -methoden, resistentie kunnen ontwikkelen. Zo een resistente Europese honingbij moet dan vervolgens raszuiver worden gehouden. Kortom, dat zal nooit gebeuren, dus ligt de verantwoording bij ons om op een verantwoorde wijze de bijenvolken in leven en de honing eetbaar te houden. Over eten gesproken. Gelijk alle jaren is het nu de tijd van olieballen en flappen. Vorig jaar was er in het dorp Midsland een olieballenactie voor een goed doel, dus werden er een paar zakken ingeslagen. Thuis gekomen werd het lekkers uitgesteld op een schaal en door deze zoetkaut extra plus bestrooid met poedersuiker. Heerlijk allemaal. Helaas, de smaak van de ballen was verre van aangenaam. Wat heet verre van aangenaam, ze waren niet te genieten. Walgelijk van smaak met

bovendien een penetrante geur. Zeker in een slechte kwaliteit olie gebakken was mijn gedachte. Reclameren? Ach, het was een actie voor een goed doel. De ballen verdwenen in de groene container. In de loop van de middag kwamen een stel enthousiaste buurkinderen een bord met ballen aandrigen. (Je voelt je nog jong, maar voor het 'echte' jonge spul ben je een opa). Hebben we zelf gebakken! Opnieuw werden deze rijkelijk bestrooid met poedersuiker, bedankt, bedankt, bedankt! Maar opnieuw bleek het lekkers allesbehalve lekker. Enfin, wat doe je in zo'n geval, bord schoon maken en met onze hartelijke dank retour bureu. De groene container was geduldig. Tijdens de gebruikelijke uitwisseling van nieuwjaarswensen in de kleine uurtjes werd ons bij dezelfde bureu een schaal met ballen voorgehouden. Willen jullie er nog een? Ze zijn lekker hè. Met de moed der wanhoop een bol gepakt. Bliksems, die smaakte best. Eenmaal in bed overdenk je alles nog eens. Dat lukte nog aardig moet ik zeggen en wellicht geïnspireerd door spiritualiën begonnen er om 02.30 uur lichtjes te branden en belletjes te rinkelen. Nee toch! Snel uit bed en naar de keuken. De bus met poedersuiker gepakt en snuiven maar. Het 'Nee toch' bleek 'Ja toch'. Mijn flappen en kostelijke ballen had ik bestrooid met poedersuiker vermengd met knoflookpoeder, te gebruiken tegen de varroamijt weet u nog?. Hoe het in de kast terecht is gekomen is me nog steeds een raadsel. Ik houd het maar op wraak van de bijen. Alternatief was het wel. Ik wens u een smakelijke jaarwisseling en een goed begin.

Het weer in december

Voor het midden van het land geldt voor de periode 1971-2000 als normaal 44 uren zonneschijn, 77 millimeter neerslag en een gemiddelde maximumtemperatuur van 6,4°C.

Decembermaanden					
Jaar	Zon	(uren)	Neerslag	(mm)	Max.temp °C
1999	N		++	(144)	+ (7,4)
2000	+	(66)	N		+
2001	+	(67)	N	-	(5,8)
2002	-		N		-
2003	+	(64)	N		+

Geraadpleegd

Kroon, Jan, Begint eer ge begint, Raat voor imkers 24(5/6): 12 (2002)
 Praktijkonderzoek Plant en Omgeving, Varroa bestrijden 2003: 6
 Ko Zoet, aantekeningen 2004